

Преамбула

Право на доступ до інформації є фундаментальним правом людини та гарантується низкою правових актів, зокрема:

- **статтею 34 Конституції України** *"Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.
Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір.
Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя."*;
- **статтею 19 Загальної декларації прав людини**, прийнятою і проголошеною резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року: *"Кожна людина має право на свободу переконань і на вільне їх виявлення; це право включає свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань та свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів."*;
- **статтею 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод**, та ратифікованою Законом України "Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції": *"1. Кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. Ця стаття не перешкоджає державам вимагати ліцензування діяльності радіомовних, телевізійних або кінематографічних підприємств.
Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації чи прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і безсторонності суду."*;
- **статтею 19 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права**, прийнятого 16 грудня 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН та ратифікованого Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII від 19.10.73 року, передбачено, що *"Кожна людина має право на вільне вираження свого погляду; це право включає свободу шукати, одержувати і поширювати будь-яку інформацію та ідеї, незалежно від державних кордонів, усно, письмово чи за допомогою друку або художніх форм вираження чи іншими способами на свій вибір."*;
- **іншими законами України**, серед яких зокрема профільними для архівних установ "Про Національний архівний фонд та архівні установи" та "Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років", підзаконними актами.

Доступ до інформації, у тому числі ретроспективної, є важливою складовою частиною демократії.

- **Рекомендація № R (2000) 13** Комітету міністрів Ради Європи країнам-членам стосовно європейської політики доступу до архівів підкреслює, що **добре збережені й доступні архіви є важливою складовою демократичного функціонування суспільств**, та констатує, що *“доступ до публічних архівів є правом. У політичній системі, яка поважає демократичні цінності, це право повинно надаватися всім користувачам, незалежно від їхньої національності, статусу чи функції”*;
- **Універсальною декларацією про архіви**, прийнято Генеральною Асамблеєю Міжнародної Ради Архівів, Осло, у вересні 2010 року, та схваленою 36-ою сесією Генеральної Конференції ЮНЕСКО в Парижі, в листопаді 2011 року, було визнано *“життєву необхідність архівів для підтримки ефективності, відповідальності та прозорості бізнесу, для захисту прав громадян, для формування особистої та громадської пам’яті; для розуміння минулого та документування сучасного, щоб направляти майбутні дії”*. А також зобов’язання над якими слід працювати, а саме *“управління та збереження архівів здійснювалось таким чином, щоб забезпечити їх автентичність, достовірність, цілісність та зручність у використанні”*.

Можна лише вітати бажання реформування питання доступу до архівної інформації, але насамперед маємо зауважити, що:

1. Жодна реформа не має звужувати права і свободи громадян чи ускладнювати їх практичну імплементацію, а навпаки, реалізація фундаментальних прав та свобод має бути одним з пріоритетів під час внесення змін до законів та підзаконних актів.
2. В той же час чинні Правила роботи архівних установ України й в особливості Порядку користування документами Національного архівного фонду України, що належать державі, територіальним громадам (далі – Порядок) містять низку норм, які не тільки суперечать одне одному й профільному закону, але й заперечують законні права та вимоги громадян, зокрема право на інформацію, її вільне одержання та поширення.
3. Водночас, на превеликий жаль, не зважаючи на присутність в чинному Порядку низки дискримінаційних, корупційно небезпечних норм та норм, що порушують законні права громадян, наказ Міністерства юстиції України від 27.06.2018 № 2059/5 (далі – Наказ) не тільки не виправляє норми, що суперечать українському законодавству, а й вводить нові обмеження.

Нижче подано роз’яснення щодо порушення законодавства та фундаментальних прав людини у Наказі, з дотриманням нумерації відповідно нової редакції Порядку.

Р	П	Під		
о	у	пу		
з	н	н		
д	к	кт		
і	т	/		
л	П	аб	Текст Наказу	Пояснення
П	о	за		
о	р	ц		
р	я	П		
я	д	ор		

Д к у	к у	яд ку		
I	1	-	<p>Державні архівні установи, архівні відділи міських рад (далі - архіви) надають документи Національного архівного фонду (далі - НАФ), що належать державі, територіальним громадам, для користування; створюють для цього необхідний загальнодоступний довідковий апарат; відповідно до наявних технічних можливостей забезпечують умови для віддаленого доступу до довідкового апарату і документів НАФ.</p>	<p>Таким чином було виключено текст у кінці: <i>"видають архівні довідки, копії документів та іншим шляхом задовольняють запити фізичних і юридичних осіб; повідомляють про документи, у яких містяться відомості, що можуть бути використані органами державної влади і органами місцевого самоврядування та іншими заінтересованими сторонами; публікують, експонують та в іншій формі популяризують архівні документи; виконують інші функції, спрямовані на ефективне використання відомостей, що містяться в документах НАФ."</i></p> <p>У той же час стаття 18 Закону України "Про Національний архівний фонд та архівні установи" каже: <i>"Форми використання відомостей, що містяться в документах Національного архівного фонду Архівні установи у порядку (з0251-15), визначеному законодавством, надають документи Національного архівного фонду для користування фізичним та юридичним особам, створюють для цього відповідний довідковий апарат; видають архівні довідки, копії документів та іншим шляхом задовольняють запити фізичних і юридичних осіб; повідомляють про документи, в яких містяться відомості, що можуть бути використані державними органами і органами місцевого самоврядування та іншими заінтересованими сторонами; публікують, експонують та в іншій формі популяризують архівні документи, а також виконують інші функції, спрямовані на ефективне використання відомостей, що містяться в документах Національного архівного фонду."</i></p> <p>Таким чином, із Порядку, згідно із яким відповідно до закону архіви установи мають виконувати певні функції та повноваження, була вилучена будь-яка згадка про те, що ці дії мають виконуватися.</p> <p>Отже Наказом створено правову колізію, бо закон посилається на Порядок, у якому дані функції не прописані. Це позбавляє архіви можливості ці функції виконувати, а користувачів архівними документами – мати змогу користуватися послугами архіву.</p> <p>Напевно найабсурднішим є факт, що тепер Порядок не містить жодних згадок про те, що архівні установи виконують запити фізичних і юридичних осіб видають довідки та копії архівних документів, що є однією з основних видів діяльності архівів. Таким чином стає неможливим отримати навіть архівні довідки, необхідні для отримання спадку, пенсії та задоволення інших соціальних потреб населення.</p>
II	1	1	<p>Архіви надають користувачам відповідно до їхніх замовлень</p>	<p>Таким чином було виключено текст у кінці: <i>"а за необхідності й згоди керівництва архіву - облікові документи (справи фондів, реєстри описів фондів)."</i></p>

		<p>документи НАФ з різними носіями інформації та довідковий апарат до них (путівники, описи, каталоги, огляди, покажчики, картотеки тощо).</p>	<p>Згідно із частиною 3 статті 34 Конституції України, право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір може бути обмежено лише законами України, а не підзаконними актами.</p> <p>Відповідно до частини п'ятої статті 22 Закону України "Про Національний архівний фонд та архівні установи": <i>"Доступ до інформації, якою володіють архівні установи та яка не міститься в архівних документах, здійснюється відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації"</i></p> <p>Згідно із визначенням, наведеним у статті 1 зазначеного закону: <i>"архівний документ - документ незалежно від його виду, виду матеріального носія інформації, місця, часу створення і місця зберігання та форми власності на нього, що припинив виконувати функції, для яких був створений, але зберігається або підлягає зберіганню з огляду на значущість для особи, суспільства чи держави або цінність для власника також як об'єкт рухомого майна"</i>.</p> <p>Облікові документи та довідковий апарат державних архівів не припинили виконувати функції, для яких були створені, а отже не є архівними документами. Відповідно, доступ до інформації, що у них міститься здійснюється відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації".</p> <p>Додатково слід зазначити, що на офіційній сторінці Державної архівної служби України (http://www.archives.gov.ua/Public-info/) містяться роз'яснення Державного комітету телебачення та радіомовлення України, сформульовані у листі № 5081/32/5 від 01.10.2012 (http://www.archives.gov.ua/Public-info/Lyst.pdf).</p> <p>У цьому роз'ясненні абсолютно правильно та чітко розмежовуються поняття надання інформації за архівними документами, тобто ретроспективної інформації згідно із спеціальними законами (lex specialis) «Про звернення громадян», «Про інформацію» та «Про Національний архівний фонд та архівні установи».</p> <p>У той же час інформація, що міститься у згаданих вище облікових документах та довідковому апараті є актуальною інформацією, а отже відповідно до частини 2 статті 2 Закону України "Про доступ до публічної інформації" має застосовуватися саме цей закон.</p> <p>Відповідно до статті 5 Закону України "Про доступ до публічної інформації", доступ до інформації у тому числі забезпечується шляхом систематичного та оперативного оприлюднення інформації, у тому числі на офіційних веб-сайтах в мережі Інтернет та шляхом надання інформації за запитами на інформацію. Крім того, згідно із частиною 1 статті 14 зазначеного закону, розпорядники інформації у тому числі зобов'язані <i>"визначати спеціальні місця для</i></p>
--	--	--	--

			<p><i>роботи запитувачів з документами чи їх копіями, а також надавати право запитувачам робити виписки з них, фотографувати, копіювати, сканувати їх, записувати на будь-які носії інформації тощо".</i></p> <p>Відповідно до частини 1 статті 15 зазначеного закону, розпорядники інформації, у тому числі зобов'язані оприлюднювати інформацію про систему обліку, види інформації, яку зберігає розпорядник. Під цю категорію також спадає інформація що міститься у облікових документах та довідковому апараті.</p> <p>Також слід врахувати, що документи Національного архівного фонду на 99,9% є державною власністю, що означає що відповідно до частини 6.4 Постанови Пленуму «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації» від 29.09.2016 №10, дана інформація вважатись суспільно необхідною тому, що її поширення сприяє <i>"4) дієвому контролю за надходженням та витрачанням публічних коштів, розпорядженням державним або комунальним майном, розподіленням соціальних благ; 5) запобіганню розтраті, привласненню публічних коштів і майна, запобіганню незаконному особистому збагаченню публічних службовців"</i> а також через велику <i>"кількість осіб (фізичних чи юридичних), яких стосується запитувана інформація."</i> Так за статистикою на початок 2017 року читальні зали державних архівних установ щороку відвідувало понад 26 тисяч користувачів, з яких близько однієї тисячі становлять іноземні громадяни. Архівістами кожного року в середньому видавалося для дослідження в читальні зали понад 420 тисяч справ. Слід відмітити зростання інтересу до генеалогічних досліджень. Так, кількість дослідників, що працюють за цією тематикою, у 2015-2016 роках збільшилася з 3,5 тисяч до 5-6 тисяч. Ще більша їх кількість отримує чи зацікавлена отримувати послуги архіву віддалено.</p> <p>Додатково див. експертну висновок Громадської організації "Центр демократії та верховенства права" за посиланням: https://dostup.detector.media/news/publications/tsedem-derzhavni-arkhivni-ustanovy-nalezhat-do-rozporiadnykiv-publichnoi-informatsii</p> <p>Таким чином облікові документи архівних установ, як і довідковий апарат, мають надаватися у користування згідно із нормами Закону України "Про доступ до публічної інформації", як на запит, так і у приміщенні архівних установ та публікуватися у мережі інтернет.</p>
II	3	-	<p>Користувачеві видаються щодня відповідно до його замовлення не більше 5 томів описів, 10 боксів мікрокопій, однієї тисячі</p> <p>Таким чином було додано текст у кінці: <i>"та до 20 справ в електронній формі. Кількість справ, документів, друкованих видань, копій фонду користування, що одночасно перебувають у користувача, не може перевищувати 20 одиниць зберігання. Оригінали документів видаються користувачу повторно через три місяці після повернення їх до архівосховища."</i></p>

		<p>аркушів архівних справ (але загалом не більше 10 справ), 50 калюк науково-технічної документації, 20 одиниць кінодокументів, а також звукозаписів, що за загальним обсягом не перевищують трьох годин звучання, 20 відеодокументів, що за загальним обсягом не перевищують чотирьох годин екранного часу, та до 20 справ в електронній формі.</p> <p>Кількість справ, документів, друкованих видань, копій фонду користування, що одночасно перебувають у користувача, не може перевищувати 20 одиниць зберігання.</p> <p>Оригінали документів видаються користувачу повторно через три місяці після повернення їх до архівосховища.</p>	<p>Згідно із частиною 3 статті 34 Конституції України, право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір може бути обмежено лише законами України, а не підзаконними актами.</p> <p>Закон України "Про Національний архівний фонд та архівні установи" не містить жодних обмежень щодо кількості замовлених документів Національного архівного фонду, фонду користування чи довідкового апарату. Натомість у статті 20 частині 1 зазначеного закону вказано: <i>"Користувачі документами Національного архівного фонду, що належать державі, територіальним громадам, мають право:</i></p> <p><i>1) користуватися в читальному залі архівної установи копіями документів з фондів користування, а у разі їх відсутності - оригіналами, якщо доступ до них не обмежено на підставах, визначених законом, а також відповідно до закону користуватися документами обмеженого доступу".</i></p> <p>Водночас у пункті 15 частині 3 Переліку платних послуг, які можуть надаватися архівними установами, що утримуються за рахунок бюджетних коштів, затвердженого Постановою від 14 березня 2018 р. № 175 (має вищу правову силу ніж Наказ), встановлено наступну платну послугу: <i>"15) надання у користування в читальному залі архівних документів та мікрофотокопій понад встановлені обсяги і строки"</i>.</p> <p>Отже обмеження доступу до окремих документів Національного архівного фонду, фонду користування чи довідкового апарату є незаконним, а Наказ має встановлювати не заборони, а кількісні норми видачі документів до читальної зали. Надання документів до читальної зали понад цю норму є платною послугою.</p> <p>Таким чином прийняті у Наказі зміни не досягли відповідності з Постановою Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 р. № 175, відповідно до частини 2 цієї постанови.</p>
II	12 13	<p>- пункт 12 викласти у такій редакції: Підставою для відстрочки доступу користувачам до документів НАФ є: установлення фондоутворювачем,</p>	<p>Відповідно до абзаців 4 та 5 даного пункту доступ до документів Національного архівного фонду може бути обмежений до 2х років у разі проведення певних дій, та на невизначений (необмежений) термін перебування документів НАФ у незадовільному стані.</p> <p>У той же час такі значні обмеження прямо та значно порушують фундаментальні права людини щодо отримання інформації, детальніше описані у Преамбулі цього документа.</p>

		<p>власником, уповноваженою ними особою або правонаступником особливих умов доступу до документів особового походження;</p> <p>установлення особою, яка є жертвою репресивних органів, обмеження доступу до архівної інформації репресивних органів про себе відповідно до статті 9 Закону України «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років»;</p> <p>перебування документів НАФ у незадовільному стані, що визначається відповідно до методики оцінювання фізичного стану документів;</p> <p>проведення науково-технічного опрацювання, ремонту, реставрації, опрацювання, консерваційно-профілактичного оброблення, створення страхового фонду та фонду користування, перевіряння наявності документів,</p>	<p>Під час публічного обговорення Правил, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. N 996 зокрема пропонувалося наступне вирішення проблеми, яке втім не було реалізоване.</p> <p>Якщо архівна справа перебуває у незадовільному фізичному стані або з інших причин не може бути надана до читальної зали, архів зобов'язаний на письмове замовлення користувача протягом 10 робочих днів безоплатно виготовити копії цієї справи – фонд користування та надати його для користування у читальному залі та/або переслати його копії замовнику (на вибір користувача). У разі, якщо кількість аркушів такої архівної справи перевищує 100, архів може продовжити строки виготовлення фонду користування до одного місяця.</p>
--	--	--	---

			<p>тематичне опрацювання фондів. Строк такого обмеження не може перевищувати одного року з дня замовлення. У разі проведення великого обсягу зазначених робіт строк обмеження може бути продовжений з дозволу Державної архівної служби України, але не більше ніж на один рік;</p> <p>перебування документів НАФ у тимчасовому користуванні за межами архіву або в іншого користувача в читальному залі архіву.</p> <p>пункт 13 виключити</p>	
II	14	4	<p>отримувати у працівників архіву консультації відповідно до теми дослідження про зміст документів та довідковий апарат до них, місцезнаходження, зокрема щодо документів, які зберігаються в інших архівах</p>	<p>Згідно з Законом України "Про захист персональних даних" архівні установи не вповноважені обробляти персональні дані користувачів щодо теми їхніх досліджень, крім випадків, коли суб'єкт персональних даних висловив добровільну та інформовану згоду щодо обробки таких персональних даних.</p> <p>Отже дана норма частково суперечить Закону України "Про захист персональних даних".</p> <p>Див. коментар до Додатку 3 до Порядку користування документами Національного архівного фонду України, що належать державі, територіальним громадам (пункт 4 розділу IV) – Заява користувача.</p> <p>Разом з тим відповідно до Закону України "Про звернення громадян", не передбачається жодних обмежень щодо тематики звернень, у тому числі в усній формі. Такі обмеження є неправомірними.</p>
II	15	2	<p>абзац другий підпункту 5 виключити</p>	<p>Таким чином було виключено текст "<i>Забороняється вимагати здійснення прямої чи опосередкованої оплати для самостійного виготовлення користувачем копій документів</i>".</p>

				<p>На практиці це означає, що незважаючи на те, що ані у Наказі, ані у Постанові Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 р. № 175 не передбачено платної послуги з самостійного копіювання певних категорій документів перелічених у абзаці 3 пункту 6 розділу V Правил, з користувачів правдами та неправдами будуть вимагати гроші, в т.ч. хабарями за можливість скористатись своїм законним правом самостійне скопіювати документи.</p> <p>Станом на першу половину серпня вже зафіксовано щонайменше один такий випадок щодо користувача Олександра Краковського у Державному архіві Київської області. Деталі за посиланням: www.facebook.com/dako.gov.ua/posts/686834048318901?comment_id=686852131650426&reply_comment_id=686886724980300</p>
II	14	12	отримувати безпосередньо в архіві або з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій інформацію про порядок роботи читального залу, послуги, що надає архів через читальний зал, і порядок їх надання, про наявність обмежень доступу до документів за темою дослідження та строки таких обмежень.	<p>Згідно з Законом України "Про захист персональних даних" архівні установи не вповноважені обробляти персональні дані користувачів щодо теми їхніх досліджень, крім випадків, коли суб'єкт персональних даних висловив добровільну та інформовану згоду щодо обробки таких персональних даних.</p> <p>Див. коментар до Додатку 3 до Порядку користування документами Національного архівного фонду України, що належать державі, територіальним громадам (пункт 4 розділу IV) – Заява користувача.</p> <p>Отже дана норма частково суперечить Закону України "Про захист персональних даних". Разом з тим відповідно до Закону України "Про звернення громадян", не передбачається жодних обмежень щодо тематики звернень, у тому числі заяв щодо надання певних послуг. Такі обмеження є неправомірними.</p>
II	15	1	інформувати працівників архіву про зміну своїх персональних даних, а також про неможливість відвідувати читальний зал упродовж строку, на який видано справи, документи, з метою продовження строку їх перебування в читальному залі	<p>Попередня редакція даного підпункту була такою: "<i>вчасно інформувати працівників архіву в разі зміни анкетних даних під час роботи в архіві чи користування документами НАФ поза архівом</i>"</p> <p>Відповідно до Закону України "Про захист персональних даних", персональні дані - відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.</p> <p>Таким чином Наказом тепер передбачено, що користувач зобов'язаний інформувати архівну установу про зміну усіх відомостей про себе (а не лише анкетних даних, тобто також про зміну сімейного та майнового стану, персональних уподобань, місця роботи та проведення відпусток, зроблених протягом дня покупок, тощо).</p>

				<p>Згідно з Законом України "Про захист персональних даних" архівні установи не вповноважені обробляти такі персональні дані користувачів, крім випадків, коли суб'єкт персональних даних висловив добровільну та інформовану згоду щодо обробки таких персональних даних.</p> <p>Дану норму неможливо виконувати на практиці. Вона цілком абсурдна.</p>
II	15	4	не заносити до архіву сторонніх архівних документів (їх копій) та видань	<p>Відповідно до частин 5 та 6 статті 20 Закону України "Про Національний архівний фонд та архівні установи", користувачі документами Національного архівного фонду, що належать державі, територіальним громадам, мають право: "5) виготовляти, у тому числі за допомогою технічних засобів, або отримувати від архівних установ копії документів і витяги з них, якщо це не загрожує стану документів та не порушує авторські та суміжні права, а також вимагати, щоб ці копії або витяги були засвідчені архівною установою;</p> <p>б) публікувати, оголошувати, цитувати та іншим чином відтворювати зміст архівних документів з посиланням на місце їх зберігання і з дотриманням умов, передбачених законодавством."</p> <p>Крім того, як зазначено у Преамбулі цього документа, усі мають фундаментальне право "зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір".</p> <p>Разом з тим самим Порядком передбачено, що користувач може користуватися власними технічними засобами, серед яких є мобільний телефон, планшет, ноутбук, тощо.</p> <p>Заборона заносити копії архівних документів, що зберігаються у пам'яті згаданих технічних засобів є прямим порушенням фундаментальних прав людини та законодавства.</p>
II	15	6	курити, приймати їжу та напої у спеціально відведених місцях	<p>Відповідно до частини 20 статті 13 Закону України "Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення", куріння тютюнових виробів, а також електронних сигарет і кальянів у приміщеннях органів державної влади та органів місцевого самоврядування, інших державних установ заборонено.</p> <p>Таким чином створення "спеціально відведених місць" для куріння на території архівних установ та куріння на їх території суперечить чинним законам України.</p>
II	15	11	надавати архівам бібліографічну інформацію про видання або примірник видання, адресу інтернет-ресурсу, в яких використано інформацію архівних документів;	<p>Згідно з Законом України "Про захист персональних даних" архівні установи не вповноважені обробляти персональні дані користувачів щодо теми їхніх досліджень, крім випадків, коли суб'єкт персональних даних висловив добровільну та інформовану згоду щодо обробки таких персональних даних.</p> <p>Надання даних персональних даних користувачем архіву не може бути обов'язком користувача, а може відбуватися лише за його добровільною та інформованою згодою.</p>

				Див. коментар до Додатку 3 до Порядку користування документами Національного архівного фонду України, що належать державі, територіальним громадам (пункт 4 розділу IV) – Заява користувача.
II	15	12	підтверджувати родинні зв'язки з особами, щодо яких проводиться пошук персональних даних, за умови згоди суб'єкта персональних даних та з метою підтвердження своїх законних прав та інтересів надавати засвідчені нотаріально доручення від замовників генеалогічних досліджень;	<p>Відповідно до статті 15 Закону України "Про Національний архівний фонд та архівні установи": <i>"Громадяни України мають право користуватися документами Національного архівного фонду або їх копіями на підставі особистої заяви і документа, що посвідчує особу. Особи, які користуються документами Національного архівного фонду за службовим завданням, подають документ, що підтверджує їх повноваження.</i></p> <p><i>Іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами доступу до документів Національного архівного фонду, а також мають такі самі обов'язки, як і громадяни України.</i></p> <p>Забороняється вимагати від користувачів надання документів, не передбачених цим Законом."</p> <p>Згідно з Законом України "Про захист персональних даних" архівні установи не вповноважені обробляти персональні дані користувачів щодо того чи вони проводять дослідження у власних інтересах чи на основі доручення будь-яких замовників, крім випадків, коли суб'єкт персональних даних висловив добровільну та інформовану згоду щодо обробки таких персональних даних.</p> <p>Таким чином надання засвідчених нотаріально доручень від замовників генеалогічних досліджень може бути лише добровільною дією, і у жодному разі не обов'язком дослідників. Така дія, наприклад може проводитися з метою доступу користувача (представника) до інформації з обмеженим доступом, доступ до якої має особа, яку вона представляє.</p> <p>Окремо слід зазначити, що відповідно до статей 24 та 25 Цивільного кодексу України, поняття персональних даних щодо померлих осіб не існує.</p>
II	15	13	не використовувати з комерційною метою відомості, що містяться в документах НАФ, без укладання відповідного договору з архівом	<p>Зазначений обов'язок користувачів прямо та значно порушує фундаментальні права людини зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір, детальніше описані у Преамбулі цього документа.</p> <p>Також Закон України "Про Національний архівний фонд та архівні установи" не містить обмежень щодо використання інформації з комерційною метою, а містить лише обов'язок інформувати про це (стаття 21 частина 5).</p>

			<p>Згідно із частиною 3 статті 34 Конституції України, право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір може бути обмежено лише законами України, а не підзаконними актами.</p> <p>Порушено норми статті 42 Конституції України: <i>“Кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом.”</i> а також норми статті 43 та 44 Господарського кодексу України.</p> <p>Таким чином дана норма Наказу не лише порушує фундаментальні права людини та норм профільного законодавства, але також у протиправний спосіб обмежує підприємницьку діяльність у сфері використання архівних відомостей (напр. публікація книг історичної тематики, тематичні архівні дослідження, створення копій архівних документів, тощо).</p> <p>Окремо слід зазначити, що використання користувачем відомостей, що містяться в документах з комерційною метою не є послугою архівних установ відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 р. № 175. Отже відсутній предмет договору. Відповідно до статті 626 Цивільного кодексу України, <i>“Договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків”.</i> Оскільки такий “договір” не встановлює та не міняє цивільні права то обов'язки, його просто неможливо укласти.</p>
V	1	-	<p>Копіювання документів НАФ здійснюється технічними засобами архіву або користувача. Замовлення на копіювання документів за темою дослідження оформлюється користувачем на бланку згідно з формами, наведеними у додатках 5, 6 до цього Порядку, і передається працівникові читального залу.</p> <p>Профільне архівне законодавство не містить визначення терміну копіювання.</p> <p>Відповідно до “Словника української мови” (Академічного тлумачного словника), “копіювання” - Дія за значенням копіювати. <i>Фотопapіp спеціального призначення застосовують.. для.. копіювання документів (Довідник фотолубителя, 1959, 90); Це був перший прихований потяг до словесної творчості, що в першій своїй стадії заміняється копіюванням і вибором чужих творів... (Степан Васильченко, Вибр., 1950, 201).</i></p> <p>“Копіювати” – 1. Робити копію з чого-небудь. <i>Написав я йому [слова] на грифельній дошці, звелів копіювати (Степан Васильченко, IV, 1960, 44); Порушуючи панський наказ, Шевченко.. крадькома копіював суздальські картини, що прикрашали панські покої (Слово про Кобзаря, 1961, 21); Копіювати креслення. 3. Відтворювати що-небудь механічним способом за допомогою гектографа, копіювального преса тощо.</i></p> <p>Відповідно до частини 5 статті 20 Закону України "Про Національний архівний фонд та архівні установи", користувачі документами Національного архівного фонду, що належать державі, територіальним громадам, мають право: "5) виготовляти, у тому числі за допомогою технічних засобів, або отримувати від архівних установ копії документів і витяги з них, якщо це не загрожує стану документів та не порушує авторські та суміжні права, а також вимагати, щоб ці копії або витяги були засвідчені архівною установою”.</p>

Вбачається, що текст *“виготовляти, у тому числі за допомогою технічних засобів,... копії документів”* означає, що під копіюванням мається на увазі відтворення змісту документів, як за допомогою технічних засобів (напр. фотоапарату), так і без них (напр. переписування на аркуш паперу).

Таким чином, з урахуванням специфіки архівних установ, копіювання може здійснюватися не лише за допомогою технічних засобів, зокрема таким чином:

- 1) Шляхом переписування змісту документа на аркуш паперу за допомогою ручки чи олівця,
- 2) Шляхом переписування змісту документа на електронний носій (телефон, планшет, ноутбук),
- 3) Шляхом фотографування змісту документа на плівковий чи інший аналоговий носій,
- 4) Шляхом фотографування змісту документа електронний цифровий носій.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 р. № 175 та частини 6 розділу 5 Наказу, **самостійне копіювання користувачем документів Національного архівного фонду не є послугою**, що надається архівною установою. Дійсно, при цьому архів не несе валових витрат, не використовується додаткова праця архівних працівників, не відбувається додаткова амортизація технічних засобів.

Таким чином вимога щодо подання замовлення у разі, якщо користувач має намір копіювати архівні документи є неправомірною, значно підвищує адміністративне навантаження на користувачів та таким чином перешкоджає їм у реалізації фундаментального права на доступ до інформації.

Також слід зазначити, що форма, наведена у додатку 6 до Порядку містить прохання до посадової особи архівної установи дозволити копіювання власними технічними засобами. Однак користувач має право на таке копіювання відповідно до закону. Посадова особа не в праві відмовити користувачеві у самостійному копіюванні. Крім того інформація про копіювання зазначається у аркуші користування архівною справою.

Отже наведена норма Наказу прямо суперечить Закону України "Про Національний архівний фонд та архівні установи" та створює необґрунтовані перешкоди у здійсненні фундаментальних прав щодо доступу до інформації.

Щодо неправомірності архівною установою обробки персональних даних щодо теми дослідження див. вище а також коментар до Додатку 3.

V	6	3, 4	<p>Копіювання технічними засобами користувачів здійснюється безконтактними мобільними копіювальними технічними засобами (телефони, фотоапарати, планшетні комп'ютери) без штативів, зйомних об'єктів, освітлювального обладнання, спалаху, звукових сигналів. Не дозволяються використання контактних технічних засобів (ручного, планшетного, протяжного сканерів, копирів тощо), фіксуючих та притискних засобів, підручних засобів та докладання фізичних зусиль</p>	<p>Відповідно до частини 5 статті 20 Закону України "Про Національний архівний фонд та архівні установи", користувачі документами Національного архівного фонду, що належать державі, територіальним громадам, мають право: "5) виготовляти, у тому числі за допомогою технічних засобів, або отримувати від архівних установ копії документів і витяги з них, якщо це не загрожує стану документів та не порушує авторські та суміжні права, а також вимагати, щоб ці копії або витяги були засвідчені архівною установою".</p> <p>Відповідно до частини 4 статті 11 Закону України "Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років": "Особа може виготовляти копії архівної інформації репресивних органів, у тому числі за допомогою технічних засобів, або отримувати від архівних установ копії документів і витяги з них, якщо це не загрожує стану документів, а також вимагати, щоб такі копії або витяги були засвідчені архівною установою."</p> <p>Безумовно жодної загрози документам не спричиняє бездотикове фотографування без спалаху документів наприклад на фотоапарат саме зі зйомним об'єктивом, чи з використанням штативу.</p> <p>Таким чином даний пункт Наказу корінним чином порушує фундаментальні права людей на отримання та використання архівної інформації, таким чином порушуючи низку правових актів, згаданих у преамбулі цього документа, у тому числі Конституцію України та угоди, ратифіковані Верховною Радою України.</p> <p>Не можна оминати увагою, що ця частина абзацу зкопійована з частини 4.2.24. "Порядока использования архивных документов в государственных и муниципальных архивах Российской Федерации" (Приложение к приказу Росархива от 1 сентября 2017 г. № 143). Слід нагадати, що Росархів підпорядкований безпосередньо Президенту Російської Федерації.</p> <p>Слід зазначити, що в Україні віднайдено лише 3 (три) берестяні грамоти. І вони не в архівах! А у Львівському історичному музеї.</p>
V	6	5	<p>Забороняється копіювати власними технічними засобами документи великих форматів (більше А4) та справи з товщиною корінця понад 4 см (крім справ, що містять архівну інформацію репресивних органів), а також берестяні грамоти, документи на</p>	<p>Як вірно зазначено, на офіційному сайті Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, за посиланням, http://archeos.org.ua/?p=14644, конкретно ця норма забороняє копіювання майже усіх документів Національного архівного фонду, а щонайменше створених раніше за початок ХХ століття.</p> <p>Відповідно до частини 5 статті 20 Закону України "Про Національний архівний фонд та архівні установи", користувачі документами Національного архівного фонду, що належать державі, територіальним громадам, мають право: "5) виготовляти, у тому числі за допомогою технічних засобів, або отримувати від архівних установ копії документів і витяги з них, якщо це не</p>

		<p>пергаменті, рукописи, стародруки, документи із згасаючим чи слабкоконтрастним текстом, документи, виконані аквареллю, гуашшю, олівцем, вугіллям, залізоголовим чорнилом, а також архівні фонди (нефондові комплекси), колекції у повному обсязі.</p>	<p><i>загрожує стану документів та не порушує авторські та суміжні права, а також вимагати, щоб ці копії або витяги були засвідчені архівною установою”.</i></p> <p>Відповідно до частини 4 статті 11 Закону України "Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років": "Особа може виготовляти копії архівної інформації репресивних органів, у тому числі за допомогою технічних засобів, або отримувати від архівних установ копії документів і витяги з них, якщо це не загрожує стану документів, а також вимагати, щоб такі копії або витяги були засвідчені архівною установою."</p> <p>Відповідно до інформації з відкритих джерел, стандарт розміру паперу, у тому числі А4 був вперше опублікований у Німеччині у 1922 році. Відповідно, перед тим його не використовували, а формати документів були більшими. Слід зазначити, що також один з найбільш широковживаних у сучасності та у минулості форматів паперу "Letter" (215,9 × 279,4 мм) є більшим за А4 (210 × 297 мм).</p> <p>У Державному архіві Київської області вже зафіксовані випадки, коли архівісти з лінійкою вимірювали розміри аркушів та відмовляли у його копіюванні через перевищення норми на 2 сантиметри. Детальніше див. за посиланням: https://www.facebook.com/groups/dostup.do.arhiviv/permalink/896897700502232/</p> <p>У публікації Пошкодження рукописних документів: причини, наслідки, способи їх елімінації / Л. Льода, Л. Дзендзелюк, І. Пігель // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника . - 2014. - Вип. 6. - С. 334-350 сказано "Однією з причин пошкоджень рукописів є залізоголове чорнило, яке використовувалось для письма з раннього середньовіччя і, практично, до ХХ ст. Результат хімічних процесів, зумовлених цим атраментом, — поява плям коричневого кольору навколо окремих літер чи цілих текстів, або перфорація аркушів і їх загальна крихкість. Протягом століть залізоголовим чорнилом написано чимало документів. Його широко використовували у монастирських скрипторіях, державних і церковних канцеляріях, університетських середовищах."</p> <p>Не вбачається жодного зв'язку між загрозою стану документів та згаданими у наказі форматами аркушів, товщиною корінця, фактом, чи документ є рукописним (практично всі документи до початку ХХ століття) та навіть документів із згасаючим чи слабкоконтрастним текстом, тощо.</p> <p>Навпаки вбачається, що критерії для обмеження копіювання були вибрані таким чином щоб максимально обмежити категорії документів, які можна самостійно копіювати а дана норма була включена у Наказ задля монополізації копіювання лише архівними установами, та збільшення надходжень за платні послуги. Втім це відбувається не шляхом підвищення якості та</p>
--	--	---	---

			<p>конкурентоздатності послуг, що надаються архівними установами, а шляхом знищення вільного ринку послуг з копіювання архівних документів, у тому числі безоплатної взаємодопомоги користувачів.</p> <p>При цьому слід зазначити наступне:</p> <ul style="list-style-type: none"> • При скануванні архівних документів планшетними сканерами силами самих архівних установ, відбувається в рази більше механічне та світлове пошкодження документів, • На даний час щонайменше декілька обласних архівів не мають технічної можливості створювати копії архівних документів, тобто не мають відповідне обладнання (Державні архіви Дніпропетровської, Полтавської, Сумської, Харківської областей та м. Києва). • Державні архіви не мають технічної можливості оприлюднювати архівні справи у мережі інтернет. <p>Також слід зазначити, що заборона копіювання власними технічними засобами повністю суперечить міжнародній практиці у демократичних країнах. З цієї міжнародною практикою можна ознайомитися за посиланням: https://www.facebook.com/histarchive/photos/a.263630910475724.1073741828.263574767148005/548797158625763 та значно заважають у практичній роботі науковцям (деталі за посиланням: https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10156484589169757&set=a.10151533091154757.1073741827.667469756).</p> <p>Абсолютно нелогічною не обґрунтованою з точки зору Конституції, Законів України та принципів доступу до інформації є заборона на копіювання архівних фондів (нефондових комплексів), колекцій у повному обсязі. У той час як, у демократичних країнах такі комплекси скануються та оприлюднюються у мережі інтернет за державний кошт, як суспільно важлива інформація для вивчення власної історії, в Україні було вирішено це повністю у незаконний спосіб це заборонити.</p> <p>Таким чином даний пункт Наказу абсолютно корінним чином порушує фундаментальні права людей на отримання та використання архівної інформації, таким чином порушуючи низку правових актів, згаданих у преамбулі цього документа, у тому числі Конституцію України та угоди, ратифіковані Верховною Радою України.</p>
V	7	-	<p>Не підлягають копіюванню документи НАФ, фізичний стан яких є незадовільним,</p> <p>Згідно із частиною 3 статті 34 Конституції України, право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір може бути обмежено лише законами України, а не підзаконними актами.</p>

		<p>або якщо копіювання може спричинити погіршення їх фізичного стану, а також інформація, що міститься в автоматизованих інформаційно-пошукових системах, базах даних архіву, облікових та довідкових документах архіву (неопублікованих описах, каталогах, картотеках)</p>	<p>Відповідно до частини п'ятої статті 22 Закону України "Про Національний архівний фонд та архівні установи": <i>"Доступ до інформації, якою володіють архівні установи та яка не міститься в архівних документах, здійснюється відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації"</i>.</p> <p>Згідно із визначенням, наведеним у статті 1 зазначеного закону: <i>"архівний документ - документ незалежно від його виду, виду матеріального носія інформації, місця, часу створення і місця зберігання та форми власності на нього, що припинив виконувати функції, для яких був створений, але зберігається або підлягає зберіганню з огляду на значущість для особи, суспільства чи держави або цінність для власника також як об'єкт рухомого майна"</i> а <i>"довідковий апарат - довідники у будь-якій формі (путівники, описи, каталоги, покажчики, бази даних, номенклатури справ тощо), призначені для пошуку архівних документів або відомостей, що містяться в них"</i>.</p> <p>Довідковий апарат державних архівів не припинив виконувати функції, для яких був створений, а отже не є архівним документом. Відповідно, доступ до інформації, що у ньому міститься здійснюється відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації".</p> <p>Додатково слід зазначити, що на офіційній сторінці Державної архівної служби України (http://www.archives.gov.ua/Public-info/) містяться роз'яснення Державного комітету телебачення та радіомовлення України, сформульовані у листі № 5081/32/5 від 01.10.2012 (http://www.archives.gov.ua/Public-info/Lyst.pdf).</p> <p>У цьому роз'ясненні абсолютно правильно та чітко розмежовуються поняття надання інформації за архівними документами, тобто ретроспективної інформації згідно із спеціальними законами (lex specialis) «Про звернення громадян», «Про інформацію» та «Про Національний архівний фонд та архівні установи».</p> <p>У той же час інформація, що міститься у згаданих вище облікових документах та довідковому апараті є актуальною інформацією, а отже відповідно до частини 2 статті 2 Закону України "Про доступ до публічної інформації" має застосовуватися саме цей закон.</p> <p>Відповідно до статті 5 Закону України "Про доступ до публічної інформації", доступ до інформації у тому числі забезпечується шляхом систематичного та оперативного оприлюднення інформації, у тому числі на офіційних веб-сайтах в мережі Інтернет та шляхом надання інформації за запитами на інформацію. Крім того, згідно із частиною 1 статті 14 зазначеного закону, розпорядники інформації у тому числі зобов'язані "визначати спеціальні місця для</p>
--	--	---	--

			<p><i>роботи запитувачів з документами чи їх копіями, а також надавати право запитувачам робити виписки з них, фотографувати, копіювати, сканувати їх, записувати на будь-які носії інформації тощо".</i></p> <p>Відповідно до частини 1 статті 15 зазначеного закону, розпорядники інформації, у тому числі зобов'язані оприлюднювати інформацію про систему обліку, види інформації, яку зберігає розпорядник. Під цю категорію також спадає інформація що міститься у довідковому апараті.</p> <p>Також слід врахувати, що документи Національного архівного фонду на 99,9% є державною власністю, що означає що відповідно до частини 6.4 Постанови Пленуму «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації» від 29.09.2016 №10, дана інформація вважатись суспільно необхідною тому, що її поширення сприяє <i>"4) дієвому контролю за надходженням та витрачанням публічних коштів, розпорядженням державним або комунальним майном, розподіленням соціальних благ; 5) запобіганню розтраті, привласненню публічних коштів і майна, запобіганню незаконному особистому збагаченню публічних службовців"</i> а також через велику <i>"кількість осіб (фізичних чи юридичних), яких стосується запитувана інформація."</i> Так за статистикою на початок 2017 року читальні зали державних архівних установ щороку відвідувало понад 26 тисяч користувачів, з яких близько однієї тисячі становлять іноземні громадяни. Архівістами кожного року в середньому видавалося для дослідження в читальні зали понад 420 тисяч справ. Слід відмітити зростання інтересу до генеалогічних досліджень. Так, кількість дослідників, що працюють за цією тематикою, у 2015-2016 роках збільшилася з 3,5 тисяч до 5-6 тисяч. Ще більша їх кількість отримує чи зацікавлена отримувати послуги архіву віддалено.</p> <p>Додатково див. експертну висновок Громадської організації "Центр демократії та верховенства права" за посиланням: https://dostup.detector.media/news/publications/tsedem-derzhavni-arkhivni-ustanovy-nalezhat-do-rozporiadnykiv-publichnoi-informatsi</p> <p>Таким чином довідковий апарат архівних установ має надаватися у користування згідно із нормами Закону України "Про доступ до публічної інформації", як на запит, так і у приміщенні архівних установ та публікуватися у мережі інтернет.</p>
V	8	-	<p>У разі наявності копії фонду користування наступні копії виготовляються з неї</p> <p>Зазначена норма прямо не суперечить законам України, але очевидно копіювання виключно з копій рано чи пізно призведе до критичної втрати якості копій фонду користування, які неможливо використовувати за призначенням.</p>
V	9	-	<p>Розшивання справ під час копіювання допускається у разі сплати замовником</p> <p>Вбачається, що сам принцип відшкодування архівним установам видатків понесених на надання певної послуг є правильним. Однак Постановою від 14 березня 2018 р. № 175, Кабінет Міністрів України дану платну послугу (розшивання та зшивання справ) не передбачив.</p>

			вартості палітурних робіт та витратних матеріалів.	
V	11	3	Поштові витрати здійснюються за рахунок замовників.	<p>Вбачається, що сам принцип відшкодування архівним установам видатків понесених на надання певної послуг є правильним. Однак Постановою від 14 березня 2018 р. № 175, Кабінет Міністрів України дану платну послугу (поштові витрати) не передбачив.</p> <p>Суперечливим з точки зору законодавства є факт необхідності компенсувати поштові витрати виключно при наданні послуги копіювання, а при наданні інших послуг - ні.</p>
V	12	-	Винесення з архіву копій документів НАФ на замовлення користувача оформлюється спеціальною перепусткою за підписом керівника архіву.	<p>Відповідно до частин 5 та 6 статті 20 Закону України "Про Національний архівний фонд та архівні установи", користувачі документами Національного архівного фонду, що належать державі, територіальним громадам, мають право: "5) виготовляти, у тому числі за допомогою технічних засобів, або отримувати від архівних установ копії документів і витяги з них, якщо це не загрожує стану документів та не порушує авторські та суміжні права, а також вимагати, щоб ці копії або витяги були засвідчені архівною установою;</p> <p>б) публікувати, оголошувати, цитувати та іншим чином відтворювати зміст архівних документів з посиланням на місце їх зберігання і з дотриманням умов, передбачених законодавством."</p> <p>Крім того, як зазначено у Преамбулі цього документа, усі мають фундаментальне право "зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір".</p> <p>Разом з тим самим Порядком передбачено, що користувач може користуватися власними технічними засобами, серед яких є мобільний телефон, планшет, ноутбук, тощо.</p> <p>Обмеження права виносити копії архівних документів, що зберігаються у пам'яті згаданих технічних засобів а також на інших аналогових носіях є прямим порушенням фундаментальних прав людини та законодавства.</p>
Додаток 3 до Порядку (заява користувача)				<p>Відповідно до статті 34 Конституції України: "Ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини."</p> <p>Стаття 11 Закону України "Про захист персональних даних" містить виключний перелік підстав для обробки персональних даних. Для роботи з архівними документами у архівній установі може бути</p>

застосований лише пункт 3 частини 1 вказаної статті: "укладення та виконання правочину, стороною якого є суб'єкт персональних даних або який укладено на користь суб'єкта персональних даних чи для здійснення заходів, що передують укладенню правочину на вимогу суб'єкта персональних даних", при чому зазначений правочин здійснюється відповідно до Закону України "Про Національний архівний фонд та архівні установи", а саме абзацу 5 статті 15 (Громадяни України мають право користуватися документами Національного архівного фонду або їх копіями на підставі особистої заяви і документа, що посвідчує особу) та частини 5 статті 21 (користувачі документами НАФ зобов'язані завчасно інформувати власника документів або уповноважену ним архівну установу про наміри використання відомостей, що містяться в архівних документах, з комерційною метою).

Відповідно до частини 6 статті 6 "Про захист персональних даних": "Не допускається обробка даних про фізичну особу, які є конфіденційною інформацією, без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини".

Таким чином для виконання правочину – забезпечення доступу до архівних документів на прохання користувача - архівні установи збирають та обробляють лише ідентифікаційні дані особи з документа, що посвідчує особу а також дані про факт комерційного використання архівних відомостей.

Таким чином категорії персональних даних, як 1) місце роботи, посада; 2) Освіта, науковий ступінь, вчене звання, 3) Мета роботи, 4) Тема (теми) роботи, хронологічні межі, 5) Контактна інформація, № телефону, Факс, E-mail, 6) фото **можуть оброблятися лише на підставі пункту 1 частини 1 статті 11 Закону України "Про захист персональних даних", тобто згоди суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних.**

Відповідно до статті 2 зазначеного закону, "згода суб'єкта персональних даних - добровільне волевиявлення фізичної особи (за умови її поінформованості) щодо надання дозволу на обробку її персональних даних відповідно до сформульованої мети їх обробки, висловлене у письмовій формі або у формі, що дає змогу зробити висновок про надання згоди".

Відповідно до частини статті 12 зазначеного закону: "**Суб'єкт персональних даних повідомляється про володільця персональних даних, склад та зміст зібраних персональних**

*даних, свої права, визначені цим Законом, мету збору персональних даних та осіб, яким передаються його персональні дані:
в момент збору персональних даних, якщо персональні дані збираються у суб'єкта персональних даних;
в інших випадках протягом тридцяти робочих днів з дня збору персональних даних."*

Відповідно, суб'єкт персональних даних не може вважатися проінформованим, а його згода – добровільним волевиявленням, якщо його не було повідомлено про зазначені вище характеристики обробки персональних даних.

Отже Додаток 3 до Порядку суперечить Закону України "Про захист персональних даних" щонайменше у наступному:

- У Додатку не міститься інформація про володільця персональних даних, склад та зміст зібраних персональних даних, права суб'єкта персональних даних, визначені Законом, мету збору персональних даних та осіб, яким передаються його персональні дані;
- У Додатку мусить бути чітко ясно, які категорії персональних даних надаються обов'язково (без них доступ до архівних документів неможливий), а які за згодою суб'єкта персональних даних;
- У Додатку мусить бути зазначена якою є мета обробки кожної категорії персональних даних (окремо навіщо архівній установі знати про освіту користувача, окремо – тему роботи, окремо – про місце роботи, тощо). Наприклад така інформація може збиратися з метою ведення певної статистики, але лише за згодою суб'єкта персональних даних;
- З Додатку не ясно на який строк дається згода суб'єкта персональних даних (тобто на який строк такі персональні дані потрібні відповідно до заявленої мети).

Таким чином **положення Додатку 3 до Порядку суперечать нормам статті 34 Конституції України та Закону України "Про захист персональних даних"**.